

Härjedalens kommun

Rektorn vid Södra Skolan

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Södra Skolan
i Härjedalens kommun

Tillsyn i Södra Skolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Härjedalens kommun under hösten 2014.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Södra Skolan besöktes av Skolinspektionen den 8 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Södra skolan ligger centralt i Sveg med direkt anslutning till sporthall, simhall och ishall. Lokalerna delas med gymnasiet och vuxenutbildningens verksamhet.

Södra skolan har verksamhet för grundskolans årskurser 7–9. I verksamheten finns även elever mottagna i grundsärskolan som är integrerade i grundskolan. Vid tillsynstillfället finns 139 elever vid skolan. I årskurs 7 och 9 finns två parallella klasser.

Kunskapsresultat

Skolverkets officiella statistik för läsåret 2013/14 visar att 61,7 procent av eleverna i årskurs 9 på Södra skolan uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Andelen är lägre än rikets genomsnitt som är 77,4 procent.

De fem senaste åren har det genomsnittliga meritvärdet vid Södra skolan varierat mellan 213,0 och 192,9. Våren 2014 var det genomsnittliga meritvärdet 192,9 vilket kan jämföras med rikets genomsnittsvärde som var 214,8. Pojkarnas genomsnittliga meritvärde uppgick våren 2014 till 191,6 och flickornas genomsnittliga meritvärde uppgick till 195,2.

Av de elever som avslutade utbildningen på Södra skolan läsåret 2013/14 var 72 procent behöriga till yrkesprogram på gymnasiet, vilket är en lägre andel än för riket där andelen var 87procent. Till naturvetenskaps- och teknikprogrammet var 66 procent av eleverna på Södra skolan behöriga, vilket är en lägre andel jämfört med riket där andelen var 83 procent.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att upptäcka och rätta till brister närhelst de framkommer.

Skolinspektionens tillsyn i Södra skolan visar att verksamheten har en del utmaningar. Skolan har under ett flertal år haft flera rektorsbyten vilket

inneburit att stabiliteten och skolans långsiktiga planering påverkats. Undervisande lärare på skolan har i stor utsträckning utbildning för de ämnen de undervisar i. Personalen är engagerad och har lång erfarenhet av arbetet på skolan. Nuvarande rektorn tillträdde sin tjänst höstterminen 2014.

Tillsynen vid Södra skolan visar att verksamheten har en del utmaningar. Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete behöver utvecklas för att författningarnas krav ska uppfyllas. Det arbete som elevhälsan bedriver sker till huvuddelen på individuell nivå men det saknas struktur för att bedriva förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vidare framgår att skolans plan mot kränkande behandling saknar utvärdering av föregående års åtgärder. Skolinspektionen konstaterar dessutom att Södra skolan inte erbjuder elever studiehandledning på sitt modersmål, undervisningen i språkvalet engelska och svenska behöver förtydligas och tillgången till datorer behöver förstärkas.

Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800)

Härjedalens kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 9 februari 2015 redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att planen mot kränkande behandling för aktuellt år innehåller en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Motivering

I skollagen anges att det inom ramen för varje särskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Som ett led i detta ska varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och

elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Skolinspektionen har tagit del av Södra skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen har en god struktur för hur arbetet planeras och förankras genom deltagande av elever, personal och föräldrar. De planerade insatserna för läsåret utgår dels från utvärdering av tidigare års plan, dels från den kartläggning som gjorts innevarande år. Dock redogörs inte för vilka planerade insatser som genomfördes under föregående läsår.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med planen mot kränkande behandling inte lever upp till skollagens krav. Ovan under rubriken Bedömning anges de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Härjedalens kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Ge särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet till elever som bedöms vara i behov av det.

Motivering

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev har behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Enligt skolförordningen är studiehandledning på modersmål en form av särskilt stöd som en elev som behöver det ska få.

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att det finns nyanlända elever på skolan men att det inte har gjorts någon utredning av elevernas behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet i förhållande till deras kunskapsutveckling i olika ämnen. De lärare som intervjuats uppger att det är otillfredsställande att se elever med behov som inte kan tillgodoses. Rektorn uppger att det inte finns något resurstilldelningssystem för att erbjuda studiehandledning på elevers modersmål.

Det är rektors ansvar att se till att en utredning kommer tillstånd när det blir aktuellt att bedöma om en elev har behov av särskilt stöd. Skolan behöver göra en individuell utredning som visar vilket behov av stöd eleven har. För vissa elever med annat modersmål än svenska kan utredningen behöva klargöra om eleven har behov av studiehandledning på modersmål. Den omständigheten att eleven har annat modersmål än svenska behöver inte per automatik innebära att studiehandledning på modersmålet är den mest effektiva stödinsatsen. Exempelvis om eleven inte har påbörjat begreppsbildningen i ett ämne på sitt modersmål kan eleven istället vara i behov av handledning av svensktalande lärare med ämneskunskap och kunskap om andraspråksutveckling (se Skolverkets stödmaterial Studiehandledning på modersmål, 2013). En individuell bedömning behöver göras av vilka stödåtgärder som behövs i varje enskilt fall.

Skolinspektionen understryker att de elever som skolan har bedömts vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål ska ges detta. Rätten till särskilt stöd följer av skollagen. Det är således inte tillräckligt att göra bedömningen att studiehandledning på modersmålet inte kan erbjudas mot bakgrund av att skolan inte har tillgång till lärare. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolenheten brister genom att inte ge särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Författning

3 kap. 8 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att språkval i ämnena svenska och engelska omfattar undervisning i endast ett av språken.
- Se till att organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att vara förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I enlighet med detta behöver elevhälsan
 - a) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet,

- b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov,
- c) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö,
- d) arbeta individuellt inriktat med insatser för varje elevs lärande och utveckling, samt
- e) samverka med övriga personalgrupper i skolan på ett kontinuerligt och strukturerat sätt.

Motivering

Språkval

Enligt skollagen ska undervisningen i grundskolan omfatta ämnet språkval. Enligt skolförordningen ska huvudmannen erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. En elev får också som språkval välja bland annat svenska, engelska, andra moderna språk eller teckenspråk. Undervisningen i språkvalet engelska och svenska ska vara inriktat på det valda språket.

Av intervjuer med rektor, elever och lärare framgår att elever har möjlighet att välja svenska och engelska som språkval. Vid språklektionerna i svenska och engelska är eleverna i samma klassrum där en lärare undervisar i båda språken. Undervisningen har inte planering utifrån kursplan och mål för de olika språken utan är anpassad för de enskilda elevernas kunskapsnivå i respektive ämne. Det är inte tydligt om undervisning för eleverna sker i svenska eller engelska eller i båda språken.

Tillsynen visar att undervisning i språkval inte genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) som framhåller bland annat följande. Elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till

vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

Elevhälsan vid Norra skolan består av rektorn, skolsköterska, specialpedagog och kurator. De träffas regelbundet. Psykologtjänster köps in vid behov för åtgärdande insatser såsom åtgärdande insatser i enskilda elevärenden. I intervju med elevhälsan och rektor framkommer att elevhälsans arbete främst är inriktat på individuell nivå för att undanröja hinder för enskild elevs lärande och utveckling. Elevhälsans personal uppger att de främst arbetar med åtgärder av reparerande karaktär och i ringa grad med förebyggande insatser då tiden läggs på akuta åtgärder. Av intervjuer med elevhälsans personal framkommer exempel på att de genomför hälsofrämjande insatser inom ramen för sin profession och att det saknas en övergripande struktur för hur de ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

Elevhälsans personal uppger att det saknas dokumenterad utvärdering och analys av elevhälsans arbete, både för arbetet med särskilt stöd samt för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. De involveras inte heller i några analyser av hur elevhälsans arbete på skolan fungerar och de eventuella utvecklingsbehov som kan finnas. Av tillsynen framgår vidare att det inte genomförs ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan elevhälsan och skolans personal som till exempel berör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund såsom exempelvis skolans arbete mot kränkande behandling och livsstilsrelaterad ohälsa.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att Södra skolans elevhälsa inte uppfyller skollagens krav på att vara förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Elevhälsan, med medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, ska vara hälsofrämjande och förebyggande. Det är viktigt att rektorn vidtar åtgärder och skapar strategier så att elevhälsan ges förutsättningar att arbeta förebyggande. I det arbetet kan till exempel ingå att skapa rutiner för hur elevhälsans kunskap om verksamheten ska tas tillvara för att utveckla utbildningen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

10 kap. 4 § skollagen

9 kap 5–6 §§ skolförordningen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att det för utbildningen finns tillgång till datorer så att syftet med utbildningen kan uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska det för utbildningen finnas den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Eleverna ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. I läroplanen anges att rektorn ansvarar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och stöd för att själv kunna söka och utveckla kunskaper, till exempel datorer. Vidare framgår att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

I intervjuer uppger rektorn, lärare och elever att det inte finns tillräckligt många datorer för att bedriva undervisning i klass och att det saknas programvaror. Programvarorna är inte kompatibla och tar lång tid att starta upp och det råder osäkerhet om datorerna ska fungera när planerad undervisning ska ske. Elever uppger att datorerna är gamla och dåliga och att det händer att de måste byta inloggningskoder vilket i vissa fall inneburit att sparat skolarbete har förlorats. Rektorn uppger att medel för datorinköp har äskats i budgetarbetet inför 2015.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte ger eleverna tillgång till den utrustning i fråga om datorer som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

10 kap. 10 § skollagen

Lgr 11, Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Karolina Bergqvist och utredare Anita Wiklander.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Anita Wiklander
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.